

Komitet Rynku Energii Elektrycznej

Rozliczanie kontraktów finansowych zawartych na RIF

Marek Onichimowski

Dyrektor Projektu – Rynek Finansowy

Wyróżnia się następujące rodzaje uczestnictwa w Izbie:

- 🏢 Uczestnicy rozliczający – uczestnicy Izby działający samodzielnie wobec Izby oraz innych uczestników Izby w sprawach wynikających z ich uczestnictwa w Izbie.

Uczestnikami Rozliczającymi mogą być:

- 1) spółki prowadzące Giełdy,
- 2) spółki prowadzące ASO,
- 3) firmy inwestycyjne,
- 4) inne niż wymienione w pkt 1 – 2 krajowe instytucje finansowe, w tym w szczególności banki, jeżeli ich uczestnictwo ma na celu współdziałanie z Izbą w zakresie rozliczania transakcji zawieranych na rynkach finansowych,
- 5) zagraniczne firmy inwestycyjne oraz zagraniczne osoby prawne prowadzące działalność maklerską na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w formie oddziału.

- 🏢 Uczestnicy pośredni, nierozliczający - członkowie Giełdy, dla których Izba prowadzi konta ewidencyjne w odpowiednich rejestrach, którzy rozliczenie zawieranych przez siebie transakcji w Izbie powierzają innym uczestnikom Izby w ramach umowy o reprezentację.

Uczestnicy rozliczający Izby mogą prowadzić następujące rodzaje działalności wykonywanej na danym rynku instrumentów finansowych:

- ≡ działalność na rachunek własny – w wypadku, gdy uczestnik rozliczający Izby przyjmuje odpowiedzialność za wykonywanie zobowiązań wynikających z rozliczeń transakcji zawieranych przez niego na rachunek własny,
- ≡ działalność na rachunek klientów – w wypadku, gdy uczestnik rozliczający Izby przyjmuje odpowiedzialność za wykonywanie zobowiązań wynikających z rozliczeń transakcji zawieranych przez niego na rachunek jego klientów lub przez inny podmiot na rachunek klientów tego uczestnika rozliczającego,
- ≡ reprezentant członka Giełdy – w wypadku, gdy uczestnik rozliczający Izby przyjmuje odpowiedzialność za wykonywanie zobowiązań wynikających z rozliczeń transakcji zawieranych przez inny podmiot,

Uzyskanie uczestnictwa w IRR

1. Uzyskanie członkostwa na Rynku Instrumentów Finansowych TGE SA,
2. Złożenie wniosku o zawarcie umowy o uczestnictwo w IRR,

Umowa określa rodzaje uczestnictwa:

- ☞ Uczestnik rozliczający – dołącza do wniosku odpowiednie zezwolenia oraz wnosi wpłaty do Funduszu Gwarancyjnego i na depozyt transakcyjny,
- ☞ Uczestnik pośredni, nierozliczający – dołącza do wniosku informację o zawarciu umowy o reprezentację z uczestnikiem rozliczającym IRR

- ≡ IRGiT rozlicza rynek finansowy futures prowadzony przez TGE oraz organizuje i zarządza systemem gwarantowania tych rozliczeń

- ≡ skład systemu gwarantowania rozliczeń:
 - depozyty zabezpieczające,
 - depozyty transakcyjne,
 - limity otwartych pozycji przydzielane Uczestnikom Izby,
 - bieżące rozrachunki (Mark-to-Market),
 - ostateczne rozrachunki,
 - fundusz gwarancyjny.

Depozyt transakcyjny

- Wyznacza maksymalną liczbę otwartych pozycji przez Uczestnika podczas sesji,
- Wysokość minimalna ustalana przez IRGiT,
- Uczestnik może wносить wyższy depozyt transakcyjny jeżeli chce otwierać większą ilość pozycji,
- W przypadku braku pokrycia depozytem transakcyjnym otwieranych w dniu bieżącym pozycji Uczestnika, IRGiT może zablokować możliwość otwierania nowych pozycji,
- IRGiT monitoruje w trakcie sesji liczbę otwieranych pozycji.

Depozyt zabezpieczający

- ≡ naliczany codziennie dla każdego Uczestnika Izby oraz każdego klienta domu maklerskiego (będącego Uczestnikiem Izby) na koniec dnia,
- ≡ zobowiązania obowiązkowo regulowane przez Uczestników Izby przed rozpoczęciem notowań na najbliższej sesji,
- ≡ możliwość wniesienia depozytu zabezpieczającego w formie środków niepieniężnych.

Fundusz gwarancyjny

- ≡ tworzony z wpłat Uczestników Izby,
- ≡ wykorzystany w przypadku niewypłacalności Uczestnika Izby, gdy depozyty zabezpieczające okażą się niewystarczające do zamknięcia pozycji,
- ≡ aktualizowany co miesiąc.

Bieżący rozrachunek – Mark to market w dniu otwarcia pozycji

Dla transakcji zawartych podczas bieżącej sesji na zakończenie notowań Izba porównuje kurs transakcji z kursem rozliczeniowym. Jeżeli kurs rozliczeniowy jest niższy niż cena, po jakiej został zawarty kontrakt terminowy, to strona zajmująca pozycję długą zobowiązana jest zapłacić do Izby (a Izba wypłaci stronie zajmującej pozycję krótką) różnicę w wartości liczoną według formuły:

$$W * (C_K - C_R),$$

gdzie:

W – wolumen kontraktu,

C_K – cena, po jakiej został zawarty kontrakt,

C_R – kurs rozliczeniowy.

Jeżeli kurs rozliczeniowy jest wyższy niż cena, po jakiej został zawarty kontrakt terminowy, to strona zajmująca pozycję krótką zobowiązana jest zapłacić do Izby (a Izba wypłaci stronie zajmującej pozycję długą) różnicę w wartości liczoną według formuły:

$$W * (C_R - C_K),$$

gdzie:

W – wolumen kontraktu,

C_K – cena, po jakiej został zawarty kontrakt,

C_R – kurs rozliczeniowy.

Bieżący rozrachunek – Mark to market dla pozycji z dni poprzednich

Dla pozycji otwartych podczas poprzednich notowań Izba porównuje bieżący kurs rozliczeniowy z poprzednim kursem rozliczeniowym. Jeżeli bieżący kurs rozliczeniowy jest niższy niż poprzedni kurs rozliczeniowy, to strona zajmująca pozycję długą zobowiązana jest zapłacić do Izby (a Izba wypłaci stronie zajmującej pozycję krótką) różnicę w wartości liczoną według formuły:

$$W * (C_{Rt-1} - C_{Rt}),$$

gdzie:

W – wolumen kontraktu,

C_{Rt-1} – poprzedni kurs rozliczeniowy,

C_{Rt} – bieżący kurs rozliczeniowy.

Jeżeli bieżący kurs rozliczeniowy jest wyższy niż poprzedni kurs rozliczeniowy, to strona zajmująca pozycję krótką zobowiązana jest zapłacić do Izby (a Izba wypłaci stronie zajmującej pozycję długą) różnicę w wartości liczoną według formuły:

$$W * (C_{Rt} - C_{Rt-1}),$$

gdzie:

W – wolumen kontraktu,

C_{Rt-1} – poprzedni kurs rozliczeniowy,

C_{Rt} – bieżący kurs rozliczeniowy.

Zamknięcie pozycji w trakcie notowania

W dniu bieżącym – day trading

Dla pozycji otwartej i zamkniętej w trakcie jednej sesji, na zakończenie notowań izba porównuje kursy transakcji i, w zależności od kursu i zajmowanej strony, wypłaci lub pobierze środki liczone jako różnicę **kursu otwarcia i zamknięcia pozycji** pomnożoną przez wolumen pozycji.

W dniu kolejnym

Dla pozycji otwartej w trakcie sesji w dniu T i zamkniętej w trakcie sesji w dniu T+N na zakończenie notowań izba porównuje kursy transakcji i, w zależności od kursu i zajmowanej strony, wypłaci lub pobierze środki liczone jako różnicę **kursu rozliczeniowego z dnia T i kursu zamknięcia pozycji z dnia T+N** pomnożoną przez wolumen pozycji.

Po zamknięciu pozycji nie jest naliczany depozyt zabezpieczający.

Ostateczny rozrachunek

Po zakończeniu okresu notowania kontraktu futures izba rozliczeniowa wykorzystuje ostateczny kurs rozliczeniowy w celu obliczenia końcowych płatności stron kontraktu. Końcowe płatności obliczane są w następujący sposób:

- jeżeli ostateczny kurs rozliczeniowy jest niższy niż poprzedni kurs rozliczeniowy, to strona zajmująca pozycję długą zobowiązana jest zapłacić do Izby (a Izba wypłaci stronie zajmującej pozycję krótką) różnicę w wartości liczoną według formuły:

$$W * (C_{Rt-1} - C_{OR}),$$

gdzie:

W – wolumen kontraktu,

C_{Rt-1} – poprzedni kurs rozliczeniowy,

C_{OR} – ostateczny kurs rozliczeniowy;

- jeżeli ostateczny kurs rozliczeniowy jest wyższy niż poprzedni kurs rozliczeniowy, to strona zajmująca pozycję krótką zobowiązana jest zapłacić do Izby (a Izba wypłaci stronie zajmującej pozycję długą) różnicę w wartości liczoną według formuły:

$$W * (C_{OR} - C_{Rt-1}),$$

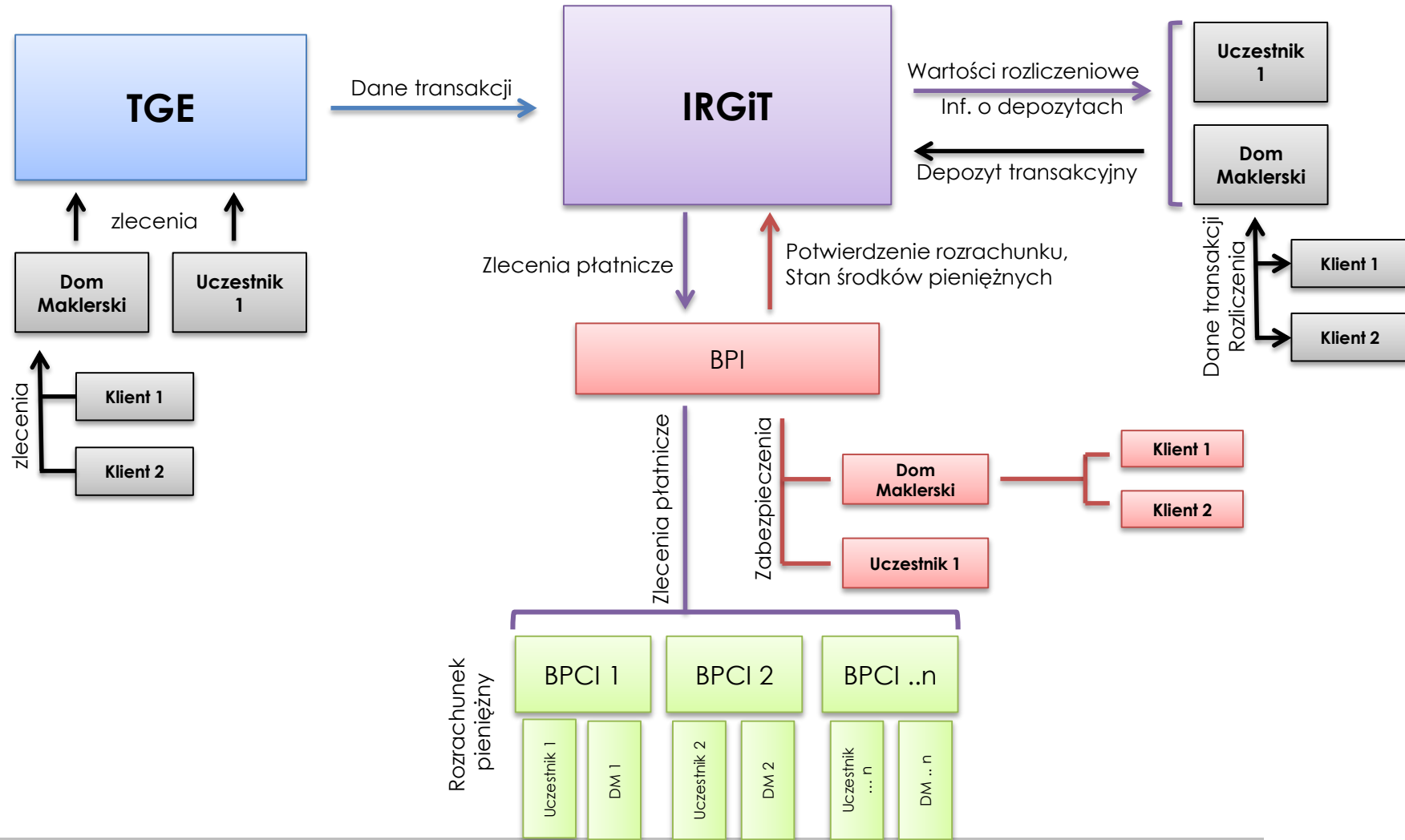
gdzie:

W – wolumen kontraktu,

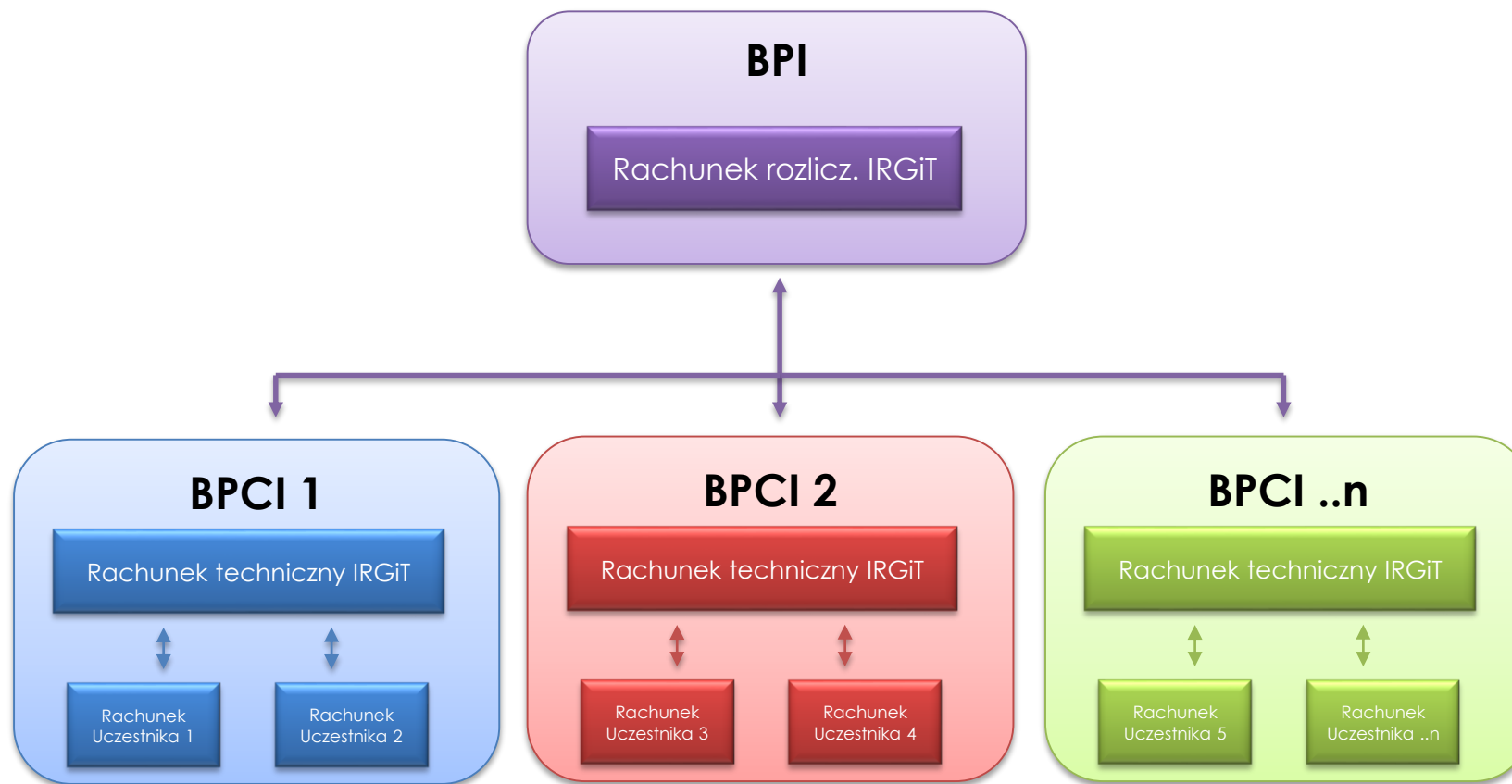
C_{Rt-1} – poprzedni kurs rozliczeniowy,

C_{OR} – ostateczny kurs rozliczeniowy.

Ogólny schemat przepływu informacji pomiędzy uczestnikami rozliczeń

Ogólny schemat rachunków bankowych uczestniczących w rozrachunku pieniężnym transakcji z RIF

Rozrachunek pieniężny w BPCI

Godzina	Operacja
Dzień N	
Do 16:30	Naliczenie wartości rozliczeniowych przez IRGiT
Do 17:30	Przekazanie uczestnikom Izby raportów rozliczeniowych
Dzień N+1	
Do 8:30	Wykonanie przelewów obciążających Rachunki rozliczeniowe uczestników Izby w BPCI posiadających saldo zobowiązań z tytułu Mark to Market (MtM) i ostatecznego rozrachunku pozycji
10:30-12:00	Wykonanie przelewów uznających Rachunki rozliczeniowe uczestników Izby w BPCI, posiadających saldo należności z tytułu Mark to Market (MtM) i ostatecznego rozrachunku pozycji
12:00-13:00	Operacja dotycząca aktualizacji depozytów zabezpieczających dla RIF. Wykonanie przelewów obciążających Rachunki rozliczeniowe uczestników Izby w BPCI posiadających saldo zobowiązań.
15:00-16:00	Operacja dotycząca aktualizacji depozytów zabezpieczających dla RIF. Wykonanie przelewów uznających Rachunki rozliczeniowe uczestników Izby w BPCI posiadających saldo należności.

Dziękuję za uwagę

marek.onichimowski@irgit.pl

+48 22 341 99 75

